

ZDRAVSTVO NA KAMNIŠKEM V ZGODOVINSKO- MEDICINSKI LUČI

Zgodovinarji medicine se zavedamo vrednosti retrospektivnih študij v zdravstvu, njihovih sporočil in pomena dobljenih zaključkov. Vsa pregledovanja gradiv, ciljano iskanje in vrednotenje podatkov, ki obravnavajo dovolj veliko populacijo, pomagajo usmerjati nadaljnji razvoj stroke, pripravljajo korake za prihodnost.

Epidemiologija je stara veda in zapisuje podatke o obolevanju ljudi za nalezljivimi boleznimi. Temu je dr. Milan Kirn v pričujočem delu posvetil dobršen delež. Prav tako knjiga prinaša dragocene demografske podatke. Ravno zbiranje podatkov je bilo za to delo zelo pomembno; ker pa je bilo potrebno zbrati podatke, stare stoletje in včasih še več, je delo po arhivskem in historičnem principu drugačno od tovrstnih sodobnih del. Mrliške in rojstne knjige, originali, ki so večinoma bili dosegljivi po kamniških župnijah, so kot primarni viri avtorju naložili trdo in dolgotrajno delo. Moral jih je poiskati, zbrati, pridobiti cerkvene može, da so mu pustili brskati po njih, hkrati pa je moral imeti tudi lastnosti paleografa, da je znal prebrati različna besedila, pisana tudi jezikovno različno: sprva v nemščini in gotici, delno v latinščini, kasneje pa tudi v slovenščini. Nedoslednosti pri popisovanju rojstnih in smrtnih podatkov so avtorju velikokrat povzročale težave, še posebej, ko jih je hotel pogledati pod drobnogledom.

Tenkočutnost in strokovno visoko znanje sta dr. Kirnu pomagali, da je prihajal do verodostojnih zaključkov in jih primerjal s podobnimi doslej izdelanimi študijami pri nas. Bralec bi morda mislil, da se iz te množice »zapršenih« podatkov ne da sklepati o ničemer, uporabnem za današnji čas. Nasprotno! Ravno primerjalne študije med sodobnostjo in preteklostjo omogočajo vrednotenje razvoja neke stroke, kažejo na smotrnost odločitev, ki so jih prinašala nova strokovna in znanstvena spoznanja, oz. govorijo o stranpoteh, zablodah. Šele z retrospektivnimi študijami in njihovimi primerjavami s sodobnostjo se v znanosti lahko ovrednotijo novi pristopi.

Zelo jasno lahko ponazorim teoretične predpostavke z avtorjevimi primerjavami obolevanja in umiranja za različnimi nalezljivimi boleznimi pred in po uvedbi cepiv. Podobne prelomnice so povzročila odkritja različnih zdravil in seveda dvig ekonomskih in higienskih razmer, zdravstvenega prosvetljevanja prebivalstva ...

Stoletna odmaknjenost zgodnjih podatkov v študiju dr. Kirna zelo kontrastno kaže na napredek, ki ga je naredila medicina v zadnjem stoletju. Iz te medikohistorične študije lahko povzamemo ne le bistvena dogajanja v zdravstvu in epidemiologiji na Kamniškem, ampak jih tudi primerjamo z znanstvenimi tokovi na Kranjskem, torej v centru zdravstva med tedanjimi slovenskimi pokrajinami. Ker je Štajerska bila zdravstveno manj razvita, bi bila dragocena tudi primerjava s tamkajšnjimi podatki.

Zvonka Zupanič Slavec

Vsebina:

I. Umiranje in rojevanje na Kamniškem med leti 1881-1940

1. Viri podatkov
2. Mrliško ogledna služba na Kamniškem
3. Zdravstveni delavci, slučajno najdeni v rojstnih knjigah
4. Slučajno najdeni zdravstveni delavci, zaposleni v Kamniku
5. Smrtnost, rodnost
6. Rodnost po desetletjih in trend
7. Naravni prirastek
8. Umrljivost dojenčkov
9. Najdenčki v kamniških farah
10. Spisek najdenčkov, ki so ostali tudi po 10. letu starosti na Kamniškem

11. 11. Spisek ostalih najdenčkov
12. 12. Nezakonski otroci
13. 13. Nasilne smrti
14. 14. Primerjava med umiranjem leta 1881 in leta 1980

II. Nalezljive bolezni na Kamniškem med leti 1881-1940

1. 1. Splošno o nalezljivih boleznih
2. 2. Škrlatinka
3. 3. Davica
4. 4. Črne koze
5. 5. Tuberkuloza
6. 6. Krvava griža
7. 7. Tifus
8. 8. Kolera
9. 9. Leprozorij in bolnišnica za okužence v Kamniku
10. 10. Dr. Fortunat Müllner